

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ 273/1980 (Ολομ.)

Πηγή: ΕΔΚΑ, ΚΒ' 1980, σελ. 681

Περίληψη: Δικαιούται εις ισόβιον σύνταξιν ο καταστάς ανίκανος και απομακρυνθείς υπάλληλος συνεπεία τραύματος ή νοσήματος εξ αιτίας της υπηρεσίας εφ' όσον τούτο είναι απότοκον αυτής. Θεωρείται συντρέχων τοιούτος σύνδεσμος εάν το συμβάν έλαβε χώραν και καθ' οδόν προς την οικίαν του ή προς τον τόπο εκτελέσεως της υπηρεσίας του. Κατ' εξαίρεσιν δεν γεννάται δικαίωμα εις σύνταξιν του παθόντος υπαλλήλου οσάκις ο παθών συνετέλεσε δια πράξεων ή παραλείψεών του συνιστωσών βαρείαν αμέλειαν. Τοιαύτη η βαρεία αμέλεια υπάρχει όταν η εκτροπή του παθόντος είναι ιδιαίτερος μεγάλη ή ασυνήθως σοβαρά. Το εις σύνταξιν δικαίωμα της χήρας, ως εκ μεταβιβάσεως, ακολουθεί επί βαρέος ππαισματος του θανόντος συζύγου της την τύχην του δικαιώματος αυτού. Η ρύθμισις αύτη δεν προσκρούει εις συνταγματικές διατάξεις ουδέ εις το άρθρον 21 παρ.1 του Συν/τος περί προστασίας του γάμου, της μητρότητος και της παιδικής ηλικίας. Η κρίσις του δικαστηρίου της ουσίας περί της υπάρξεως βαρέος ππαισματος ως έννοια νομική υπόκειται εις τον αναιρετικόν έλεγχον της Ολομελείας. Κρίνεται βαρύ ππαισμα η οδήγησις αυτοκινήτου μεθ' υπερβολικής ταχύτητος και επί του αριστερού μέρους της οδού.

Απόφαση Δικαστηρίου

Πρόεδρος: κ. ΗΛ. ΚΑΜΤΣΙΟΣ

Εισηγητής: κ. Ε. ΚΑΛΛΙΤΣΗΣ

Δικηγόρος: κ. Αντ. Πετρόγλου

Επειδή η υπό κρίσιν αίτησις αναιρέσεως κατά της υπ' αριθμ. 348/77 αποφάσεως του ΙΙ Τμήματος νομοτύπως και εμπροθέσμως ασκηθείσα και καταβληθέντων των νομίμων τελών συζητήσεως του παραβόλου και του κατ' άρθρον 24 παρ.1 του "Κώδικος Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων" (Π.Δ. 1041/1979) υπέρ του Δημοσίου ποσού (κατά τα εν τω φακέλλω οικεία αποδεικτικά καταβολής) τηρηθείσης δε και της νομίμου προδικασίας, τύποις δεκτή καθίσταται και εξεταστέα κατ' ουσίαν αποβαίνει.

Επειδή κατά μεν την διάταξιν του άρθρου 1 παρ. Ιστ' του προρηθέντος Συνταξιοδοτικού Κώδικος (ΣΚ) ο τακτικός δημόσιος υπάλληλος ο λαμβάνων κατά μήνα μισθόν εκ του Δημοσίου Ταμείου ή εξ άλλων ειδικών πόρων δικαιούται εις ισόβιον σύνταξιν εκ του Δημοσίου Ταμείου, εάν απομακρυνθή οπωσδήποτε της υπηρεσίας ως καταστάς σωματικώς ή διανοητικώς ανίκανος συνεπεία τραύματος ή νοσήματος προελθόντος προδήλως και αναμφισβητήτως εξ αιτίας της υπηρεσίας. Κατά δε την διάταξιν της επομένης παρ.2 του ιδίου Κώδικος, αποδεικνυομένου ότι υπάρχει ως προς το πάθημα βαρύ ππαίσμα του υπαλλήλου δεν γεννάται δικαίωμα εις σύνταξιν. Εντεύθεν σαφώς συνάγεται ότι δικαίωμα εις σύνταξιν αποκτά κατά κανόνα ο παθών υπάλληλος οσάκις μεταξύ του τραύματος ή του νοσήματος, ένεκα του οποίου απομακρύνεται ούτος της ενεργού υπηρεσίας ως καταστάς σωματικώς ή διανοητικώς ανίκανος, και της παρεχομένης υπηρεσίας του, υφίσταται προδήλως και αναμφισβητήτως αιτιώδης σύνδεσμος εις τρόπον δηλονότι ώστε να καθίσταται βέβαιον ότι το ρηθέν τραύμα ή νόσημα οφείλεται αποκλειστικώς και μόνον εις την παροχήν της υπηρεσίας του, ον συνεπώς απότοκον αυτής. Συντρέχει δε, τοιούτος σύνδεσμος και όταν το επανεγκόν το τραύμα ή νόσημα, πραγματικόν περιστατικόν έλαβε χώραν ουχί μόνον κατά την διάρκειαν της υπηρεσίας και εν τω τόπω παροχής ταύτης, αλλά και καθ'ον χρόνον μεταβαίνει ο υπάλληλος εκ του τόπου παροχής αυτής εις την οικίαν του ή και τανάπαλιν κατά την μετάβασίν του εκ της οικίας του εις τον ρηθέντα τόπον εκτελέσεως της υπηρεσίας του (βλ. την 47/1976 Ολομ.). Κατ' εξαίρεσιν δε του κανόνος τούτου, δεν γεννάται δικαίωμα εις σύνταξιν του παθόντος υπαλλήλου, οσάκις αποδεικνύεται ότι εις την επέλευσιν του τραύματος ή νοσήματος συνετέλεσεν ευθέως και αυτός ούτος δια πράξεων ή παραλείψεών του, συνιστωσών βαρύ ππαίσμα. Ο όρος ούτος είναι ταυτόσημος προς την βαρείαν αμέλειαν του Αστικού Κώδικος (βλ. άρθρα 355, 499 732, 811, 1083, 1593 κλπ) ήτις, μη προσδιοριζομένης δε της εννοίας της εκ διατάξεως νόμου όστις μόνον περί της ελαφράς αμελείας διέλαβεν εν άρθρω 330 Α.Κ. καθ' ο αμέλεια υπάρχει οσάκις δεν καταβάλλεται η εν ταις συναλλαγαίς απαιτουμένη επιμέλεια θεωρείται συντρέχουσα κατά τα εν τη Επιστήμη διδασκόμενα και τη Νομολογία δεκτά γενόμενα οσάκις δεν καταβάλλει τις ουδέ καν την εν ταις συναλλαγαίς (αντικειμενικώς και αφηρημένως) απαιτουμένην επιμέλειαν ουχί του μετρίως συνετού και ευσυνειδήτου ανθρώπου αλλά την στοιχειώδη

επιμέλειαν του κοινού και συνήθους ανθρώπου ην δηλονότι αξιοί ο νόμος παρά πάντων των ανθρώπων εντός του κύκλου της επαγγελματικής και της καθόλου κοινωνικής αυτών δραστηριότητος. Εντεύθεν παρέπεται ότι βαρύ πταίσμα ή βαρεία αμέλεια υπάρχει εις ας περιπτώσεις ή αποδεικνυομένη εκτροπή εκ των κανόνων της απαιτουμένης κατά τα ανωτέρω επιμελείας, είναι ιδιαίτερος μεγάλη ή ασυνήθης σοβαρά, του βαθμού της εκτροπής κρινομένου επί τη βάσει των διδαγμάτων της κοινής πείρας της λογικής και των τυχόν ισχυόντων σχετικών νομικών κανόνων.

Ετέρωθεν ορίζουσα, η διάταξις του άρθρου 5 παρ.1α του Σ.Κ., ότι "δικαίωμα εις σύνταξιν εκ του Δημοσίου Ταμείου έχουν προς τοις άλλοις και η χήρα του υπό τους όρους της περιπτ. στ' της παρ.1 του άρθρου θανόντος εν υπηρεσία υπαλλήλου εκ των αναφερομένων εν τοις άρθροις 1, 2 και 4 "σαφή έχει την έννοιαν ότι το εις σύνταξιν δικαίωμα της χήρας του θανόντος γεννάται υφ' ους όρους, θεμελιούται τούτο και υπέρ του θανόντος όπερ περαιτέρω κατά μεταβίβασιν περιέρχεται νόμω εις εκείνην. Καθ' όσον η χήρα δεν έχει εκ του νόμου ίδιον και αυτοτελές δικαίωμα εις σύνταξιν εξ ίδιας υπηρεσίας ή ιδίου παθήματος, αλλά αποκτά τοιούτον εκ μεταβιβάσεως ως είρηται, του εις σύνταξιν δικαιώματος του παθόντος συζύγου της (περί μεταβιβάσεως της συντάξεως του αρχικού δικαιούχου ταύτης ρητώς διέλαβε ο Σ.Κ. εν τω άρθρω 60 παρ.3 κλπ). Εντεύθεν ακολουθεί ότι εν συνδρομή βαρέος πταίσματος του παθόντος και εν υπηρεσία θανόντος υπαλλήλου ένεκα του οποίου δεν ηδύνατο να θεμελιωθή δικαίωμα εις σύνταξιν αυτού εάν ούτος έζη ουδέ και υπέρ της χήρας αυτού τέως συζύγου του, γεννάται τοιούτο δικαίωμα και δη αδιαφόρως της ανυπαρξίας πταίσματος αυτής εν τη επελεύσει του γενεσιουργού της συντάξεως παθήματος του συζύγου της. Ούτε δε η διαληφθείσα διάταξις του άρθρου 5 Παρ. Ια προσκρούει εις συνταγματικόν τινα ορισμόν και ίδια εις το επικαλούμενον άρθρον 21 παρ. Ι του Συντάγματος δ' ου ορίζεται ότι η οικογένεια ως θεμέλιον της συντηρήσεως και προαγωγής του έθνους ως και ο γάμος, η μητρότης και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασίαν του Κράτους. Καθ' όσον η παρατεθείσα συνταγματική διάταξις αναφέρεται γενικώς και αδιακρίτως εις την λήψιν υπό του Κράτους παντός εν γένει μέτρου, προστατευτικού της οικογενείας κλπ τους όρους και προϋποθέσεις του οποίου αφήκεν εις την ρύθμισιν και διακριτικήν εξουσίαν του κοινού νομοθέτου μη δεσμευομένου συνεπώς τούτου όπως, εν τη

θεσπίσει οιασδήποτε προστατευτικής της οικογενείας διατάξεως τάξη οιασδήποτε περιοριστικούς όρους, δικαιολογούμενους εκ της φύσεως και του σκοπού της παρεχομένης προστασίας αλλά και γενικώτερον εκ λόγων δημοσίου ή κοινωνικού συμφέροντος. Εξ άλλου δε η κρίσις του Δικαστηρίου της ουσίας περί της υπαγωγής ή μη των υπ' αυτού ανελέγκτως διαπιστωθέντων πραγματικών περιστατικών εις την ρηθείσαν έννοιαν του βαρέος ππαίσματος, ούσαν νομικήν, υπόκειται εις τον αναίρετικόν έλεγχον της Ολομελείας (Ολ. 13/75).

Επειδή εν προκειμένω το δικάσαν Τμήμα εδέξατο μετ' ανέλεγκτον εκτίμησιν απάντων των εν τω οικείω φακέλλω αποδεικτικών στοιχείων ότι ο σύζυγος της εκκαλούσης και ήδη αναιρεσειούσης όστις υπηρετεί από 22/12/1969 εις το Γενικόν Νοσοκομείον Χαλκίδος ως βοηθός ιατρός Μαιευτικής Γυναικολογικής Κλινικής τούτου επί βαθμώ 8ω προς εκπλήρωσιν της κατά το άρθρον 1 του Ν.Δ. 67/1968 υποχρεωτικής υπηρεσίας υπαίθρου, την 16/1/70 κατήλθεν εκ Χαλκίδος εις Αθήνας πλησίον της οικογενείας του την δε μεσημβριάν της επομένης ημέρας (17/1/70) οδηγών το υπ' αριθμ. 246.328 ΙΧ αυτοκίνητον του ίνα επιστρέψη εις την εν Χαλκίδι έδραν του προς ανάληψιν υπηρεσίας παρά το ρηθέντι νοσοκομείω και κινούμενος αντικανονικώς και μεθ' υπερβολικής ταχύτητος βαίνων δε ανεπιτρέπτως εις το αριστερόν εν σχέσει με την πορείαν του ρεύμα της δημοσίας οδού Αθηνών - Χαλκίδος συνεκρούσθη βιαίως παρά το 3^{ov} χλμ. της ως άνω οδού, μετά του αντιθέντος βαίνοντος υπ' αριθμ. 94270 Δ.Χ. λεωφορείου του 2^{ou} ΚΤΕΛ όπερ εκινείτο κανονικώς και με ταχύτητα 60 περίπου χιλιομέτρων ωριαίως συνεπεία δε της συγκρούσεως ταύτης, ετραυματίσθη ούτος θανασίμως, και ότι δια της υπ' αριθμ. 687/1971 αποφάσεως του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Χαλκίδος κατεδικάσθη ο οδηγός του ως άνω λεωφορείου εις ποινήν φυλακίσεως τριών μηνών και 10 ημερών επί ανθρωποκτονία εξ αμελείας του παθόντος (μειωθείσαν τη επί εφέσει τούτου εις φυλάκισιν τριών μηνών δια της υπ' αριθμ. 2536/1972 ποινικής αποφάσεως του Τριμελούς Εφετείου Αθηνών) δεκτού όμως γενομένου ότι υπαίτιος της διαληφθείσης συγκρούσεως κατά μέγα μέρος ήτο ο σύζυγος της αναιρεσειούσης καθ' όσον ούτος το μεν έβαινε μεθ' υπερβολικής ταχύτητος το δε διότι εκινείτο ανεπιτρέπτως και από μεγάλης αποστάσεως επί του αριστερού εν σχέσει με την πορεία ρεύματος της οδού λόγω προφανώς υπνώσεώς του κατά τον χρόνο της οδηγήσεως του

συγκρουσθέντος κατά τα ανωτέρω αυτοκινήτου του. Αποφνηνόμενον δε ακολουθώντας το Τμήμα ότι υπό τα ανωτέρω αποδειχθέντα πραγματικά περιστατικά συνιστώντα και κατά την κρίσιν της Ολομελείας συνωδώς τη προεκτεθείση σκέψει την έννοιαν του βαρέος πταίσματος του παθόντος δεν θεμελιούται δικαίωμα εις σύνταξιν της αναιρεσειούσης βάσει των προδιαληφθεισών διατάξεων του Σ.Κ. ορθώς και μετά πλήρους αιτιολογίας ηρμήνευσε και εφήρμοσεν ταύτας. Καθ' όσον αποδειχθείσα συμπεριφορά του παθόντος εν τη οδηγίσει του οχήματός του αποτελεί πράγματι βαρείαν παράβασιν των βασικών κανόνων κυκλοφορίας των οχημάτων (βλ. άρθρ. 78 παρ. 1 του προϊσχύσαντος και εφαρμοστέου εν προκειμένω ως εκ του χρόνου της συγκρούσεως ΚΟΚΝΔ 42433/62) εν ταύτω δε και έλλειψιν της στοιχειώδους προσοχής και επιμελείας ην δέον καταβάλλη πας αδιακρίτως οδηγός προς αποτροπήν ατυχημάτων και διαταράξεως της ομαλής κυκλοφορίας εν τοις οδοίς. Εξ άλλου δε το γεγονός ότι εις την επέλευσιν της συγκρούσεως συνετέλεσε και μικρά υπαιτιότης του οδηγού του λεωφορείου καθ' α εκρίθη και υπό των προδιαληφθεισών ποινικών αποφάσεων αμοιρεί νομικής σημασίας εν προκειμένω. Διότι, το βαρύ ή μη πταίσμα του παθόντος κρίνεται αυτοτελώς και ανεξαρτήτως του τυχόν συντρέχοντος πταίσματος του ετέρου οδηγού, αρκεί μόνον το επελθόν θανατηφόρον αποτέλεσμα να δύναται να αποδοθή εις την ασυνήθως αντικανονικήν και λίαν επικίνδυνον οδήγησιν του παθόντος, ον απότοκον ταύτης και τελούν εν αιτιώδει προς αυτήν σύνδεσμος τουθ' όπερ συντρέχει επί του προκειμένου, εν όψει των αποδειχθέντων ως άνω πραγματικών περιστατικών. Όθεν δέον να απορριφθεί ο έναντίος σχετικός λόγος του αναιρετηρίου ως αβάσιμος (πρβλ. Ολομ. 114/77, 17/69).